

Další nejlepší ministr školství

(Literární noviny, 11.6.2015, mik)

Další nejlepší ministr školství je naštěstí na odchodu. Před čtyřmi roky označil tehdejší prezident Václav Klaus za nejlepšího polistopadového ministra školství Josefa Dobeše. Před pár dny takto pochválili jak současný prezident, tak i premiér končícího ministra Marcela Chládky. Odborníci přitom už delší dobu upozorňovali na to, že oba ministři mají skutečně leccos společného: Především chaotičnost a chrlení nárazových bezkonceptních nápadů, které uvádějí českou vzdělávací soustavu do ještě většího rozvratu. Josef Dobeš proslul aférami se stážistkou, které psal diplomku, či poradcem, který se zapletl s extremisty, a projektem plošných testů pro žáky základní školy. Na nich odborníkům nejvíce vadilo, že vůbec není jasné, co chceme testovat, protože nevíme, co vlastně má naše škola děti učit a naučit. Marcel Chládek si vysloužil největší kritiku za nedostatečnou podporu programu inkluze nebo za projekt jednotných přijímaček na střední školy. A pravděpodobně šikanoval ženy.

Sebechvála a stereotypy

V posledních týdnech se stále více zdálo, že Chládek nepodporuje vládní záměr inkluzivního vzdělávání, dokonce, že se snaží v maximální možné míře zachovat segregované základní školství. V tomto duchu připravoval vyhlášku, která měla zavést "zvláštní třídy" na běžných školách a nahradit tak novelou školského zákona ohrožené praktické školy.

Na kritiku evropských institucí či nevládních organizací ohledně diskriminace romských dětí v našich školách, reagoval arogantně nebo absurdně. Kritická slova Rady Evropy zachytil například titulek ČTK takto: Podle Rady Evropy je podíl Romů ve speciálních třídách stále příliš vysoký. Server iDNES. cz psal: Romů v praktických školách je stále příliš mnoho, kárá Rada Evropy Česko. A tisková zpráva ministerstva školství interpretovala tu samou informaci následovně: Česká republika byla pochválena za proinkluzivní kroky.

Proslulou se stala jeho reakce na kritiku ze strany Amnesty International, jejíhož ředitele mimochodem ve vysílání České televize označil za "nějakého pána z Indie": "My se snažíme děti z vyloučených lokalit vůbec dostat do škol. Rada zástupců škol chodí a tahá je z postelí. Snaží se je naučit základy hygieny, správně česky a taky to, že není naprosto normální, když se někdo válí v posteli do poledne a pak si vykouří krabičku cigaret, ale že se také chodí do práce." "Pokud by tahle věta byla výsledkem studentského cvičení se zadáním: pokuste se shrnout všechny stereotypy o romských dětech do jedné věty, zasloužila by si jedničku," komentovala Chládkův výrok redaktorka týdeníku Respekt Hana Čápková. Není zřejmé, proč premiér Sobotka končícího ministra chválí. Důležité ale je, že Chládek opravdu končí.

Nástupkyně v těžké pozici

Chládkovou nástupkyní se s největší pravděpodobností stane - v době uzávěrky ji ještě prezident Miloš Zeman nejmenoval - dosavadní náměstkyně ministra pro lidská práva Kateřina Valachová (38). Je to zřejmě velice ambiciózní a schopná právnička - od svých 28 let vedla právní odbor kanceláře ombudsmana. Před dvěma lety přešla jako vedoucí legislativního odboru do kanceláře Senátu a odtud už k ministru Dienstbierovi. Její nevýhodou je, že školstvím se nikdy naplno nezabývala. V rámci agendy rovných příležitostí dala ovšem jasně najevo, že diskriminaci romských dětí v českém školství za vážný problém považuje.

Komentář v deníku MF DNES označil Kateřinu Valachovou za "druhou Petru Buzkovou". Zřejmě zatím jen na základě vnějších podobností - mladá atraktivní žena, právnička. To srovnání nicméně bezděky upozorňuje na jednu podstatnou věc: Petra Buzková mohla být na naše poměry výraznou ministryní školství proto, že byla už dlouho před nástupem do funkce také výraznou a vlivnou postavou ČSSD. Byla místopředsdkyní strany i sněmovny. A mohla svůj vliv uvnitř strany využít k prosazování svých koncepcí na ministerstvu.

To je pozice pro ministra školství spíše výjimečná, protože přes opakované deklarace o významu vzdělávání považují politici tento rezort spíše za okrajový, či v koaličních vyjednáváních "zbytkový". Proto také - někdy je to ovšem velké štěstí - nebývají nápady ministrů školství stranickými a vládními prioritami. Kateřina Valachová zřejmě zatím žádný velký politický vliv uvnitř sociální demokracie nemá. To, že byla blízkou spolupracovnicí Jiřího Dienstbiera, může dokonce znamenat další komplikaci, protože Dienstbier nepochybně v posledních měsících vliv ve straně ztrácí. Velkou zátěží pro její start v roli ministryně tedy není ani tak to, že se školstvím dosud nevěnovala. Větší hrozbou je, že ji vládní a straníční kolegové budou považovat za nedůležitou představitelku nedůležitého rezortu. Za takové situace by neměla šanci prosadit ani ty nejgeniálnější nápady